

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angst

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angst", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angst*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 26. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092764576/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angst

Caput I.

Angest, som Arvesyndens Forudsætning og som forklarende Arvesyndens retrogradt i Retning af dens Oprindelse.

---

§ 1.

Historiske Antydninger med Hensyn til Begrebet »Arvesynd«.

Er dette Begreb identisk med Begrebet den første Synd, Adams Synd, Syndefaldet? Saaledes har man vel stundom taget det og derfor sat Opgaven at forklare Arvesyndens som identisk med at forklare Adams Synd. Da Tænkningen her stødte paa Vanskeligheden, valgte man en Udvei. For dog at forklare Noget, anbragte man en phantastisk Forudsætning, i hvis Tab Syndefaldets Følge bestod. Man vandt nu den Fordeel, at Enhver villigt indrømmede, at en saadan Tilstand som den beskrevne ikke fandtes i Verden, men glemte, at Tvivlen var en anden, om den havde existeret, hvilket var temmelig nødvendigt for at tabe den. Menneskeslægten's Historie fik en phantastisk Begyndelse, Adam blev jagt phantastisk udenfor, den fromme Følelse og Phantasie fik, hvad den forlangte, et gudeligt Forspil; men Tænkningen fik Intet. Paa en dobbelt Maade holdtes Adam phantastisk udenfor. Forudsætningen var en dialektisk-phantastisk, nærmest i Katholicismen (Adam tabte *domum divinitus datum supranaturale et admirabile*). Den var en historisk-phantastisk, nærmest i den foederale Dogmatik, der dramatisk fortabte sig i en Phantasie-Anskuelse af Adams Optræden som Befældmægter for hele Slægten. Begge Forklaringer forklare naturligvis Intet, da den ene kun bortforklarer,

hvad den selv har digtet ind; den anden blot digter Noget ind, som Intet forklarer.

Er Begrebet Arvesynd saaledes forskjelligt fra Begrebet den første Synd, at den Enkelte kun gennem sit Forhold til Adam deltaget i den og ikke gennem sit primitive Forhold til Synden? I saa Fald er da Adam atter bragt phantastisk udenfor Historien. Adams Synd er da et mere end forbigangent (*plus quam perfectum*). Arvesynden er det Nærværende, er Syndigheden, og Adam den Eneste, i hvem denne ikke var, da den blev ved ham. Man stræbte da ikke at forklare Adams Synd, men vilde forklare Arvesynden i dens Consequentser. Dog var Forklaringen ikke for Tænkningen. Deraf lader det sig godt forståe, at et symbolsk Skrift udsiger Umuligheden af Forklaringen, og at dette Udsagn staaer uden Modsigelse med Forklaringen. De Schmal-kaldiske Artikler lære udtrykkeligt: *peccatum hereditarium tam profunda et tetra est corruptio naturæ, ut nullius hominis ratione intelligi possit, sed ex scripturæ patefactione agnoscenda et credenda sit*. Dette Udsagn lader sig godt forene med Forklaringerne; thi i disse komme ikke saa meget Tankebestemmelserne frem som saadanne, men den fromme Følelse (i Retning af det Ethiske) giver sig Luft i sin Indignation paa Arvesynden, paatager sig Anklagerens Rolle, og er nu ene bekymret for med næsten qvindelig Lidenskabelighed, med en elskende Piges Sværmerie, at gøre Syndigheden afskyeligere og afskyeligere og sig selv i den, saa at intet Ord er haardt nok for at betegne den Enkeltes Participerer i den. Vil man i denne Henseende overskue de forskjellige Concessioner, da frembyder der sig en Gradation, i hvilken den dybe protestantiske Fromhed gaar af med Seiren. Den græske Kirke kalder Arvesynden: *ἀμάρτημα προπατορικόν*. Den har ikke engang et Begreb; thi dette Ord er kun en historisk Angivelse, der ikke som Begrebet angiver det Nærværende, men kun det historisk Afsluttede. *Vitium originis* (Tertullian) er vel et Begreb, men Sprogformen tillader dog at det Historiske kan fattes som det Overveiende. *Peccatum originale* (*quia originaliter tradatur*. Augustin) angiver Begrebet, der bliver end tydeligere bestemt ved Distinctionen mellem *peccatum originans* og *originatum*. Protestantismen forkaster scholastiske Bestemmelser (*carentia imaginis dei; defectus justitiæ originalis*) ligesom ogsaa, at Arvesynden skulde være *poena* (*concupiscentiam poenam esse non peccatum, disputant adversarii. Apolog. A. C.*) og nu begynder den begejstrede